

Sygn. akt VIII RC 289/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Rejonowego Piotr Szarek

Protokolant – asystent sędziego Marta Kopicka

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. R.

przeciwko małoletniej E. R. reprezentowanej przez matkę K. K.

o obniżenie alimentów

I obniża wysokość alimentów zasądzonych od Z. R. na rzecz małoletniej E. R. wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 2012 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 305/12, z kwot po 1 300 zł (jeden tysiąc trzysta złotych) miesięcznie do kwot po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie, płatnych do dnia 15. każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 1 stycznia 2014 r.;

II odstępuje od obciążania małoletniej pozwanej E. R. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda Z. R..

Sygn. akt VIII RC 289/14

UZASADNIENIE

Powód Z. R. wniósł pozew o obniżenie alimentów orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 2012 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 305/12, na rzecz małoletniej E. R. z kwot po 1300 zł do kwot po 400 zł miesięcznie (k. 28 i nast.). Po sprecyzowaniu żądania pozwu pełnomocnik powoda wniósł o obniżenie alimentów od dnia 1 stycznia 2014 r. (k. 187).

W uzasadnieniu m.in. pozwu wskazano, iż obecna sytuacja majątkowa powoda uniemożliwia mu łożenie alimentów w kwotach po 1 300 zł miesięcznie.

W odpowiedzi na pozew małoletnia pozwana E. R. – reprezentowana przez matkę i zastępowana przez zawodowego pełnomocnika w osobie adwokata – wniosła o oddalenie powództwa m.in. wskazując, iż od ostatniego orzeczenia o alimentach nie nastąpiła zmiana okoliczności w rozumieniu art. 138 k.r.o., która uzasadniałaby obniżenie alimentów w jakiegokolwiek części.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletnia E. R., urodzona w dniu (...) w S., pochodzi z nieformalnego związku (...) (obecnie K.) oraz Z. R., urodzonego w dniu (...), syna Z..

Niesporne.

Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2012 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 305/12, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od Z. R. na rzecz małoletniej E. R. alimenty w kwotach po 1 300 zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 15. każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 26 kwietnia 2012 r.

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2013 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt X RCa 465/12, Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił apelację Z. R. od ww. wyroku Sądu Rejonowego.

W czasie orzekania w ww. sprawie K. R. (obecnie K.): była osobą bezrobotną i pozostawała na utrzymaniu swojej matki i ojczyma, a nadto korzystała ze świadczeń z (...); sprawowała wyłączną osobistą pieczę nad małoletnią E. R..

Czynsz za mieszkanie, w którym zamieszkiwała K. R. wraz z małoletnią córką opiewał na kwotę 330 zł miesięcznie; opłata za energię elektryczną ok. 300 zł, płatna co dwa miesiące poza sezonem grzewczym, a w sezonie grzewczym od 500 zł do 700 zł, płatna co dwa miesiące; opłata za gaz ok. 50 zł miesięcznie; koszty ogrzewania mieszkania piecem w sezonie grzewczym wynosiły od 40 zł do 80 zł tygodniowo.

W powołanym okresie: małoletnia E. R. była karmiona piersią; były poniesione koszty w związku z chorobą dziecka w kwocie 300 zł oraz kwota 210 zł z tytułu kosztów zaszczepienia dziecka.

W czasie orzekania w sprawie VIII RC 305/12 Z. R.: miał 38 lat; posiadał wykształcenie wyższe jako nawigator statków morskich; zamieszkiwał w wynajmowanym mieszkaniu z czynszem ustalonym na poziomie ok. 1 000 zł miesięcznie; płacił opłatę eksploatacyjną za mieszkanie w kwocie 380 zł miesięcznie; za wodę oraz energię elektryczną płacił ok 160 – 200 zł, co dwa miesiące; spłacał pożyczkę w kwotach po 178 zł miesięcznie; poza małoletnią E. R. nie miał innych osób na utrzymaniu; od 2001 r. leczył się psychiatrycznie z powodu zaburzeń schizotypicznych; stale przyjmował leki i pracował zawodowo w charakterze oficera na statku na kontraktach zagranicznych; od dnia 13 kwietnia do dnia 11 maja 2011 r. był zatrudniony w systemie rotacyjnym – 3 tygodnie pracy, 3 tygodnie wolnego – u armatora zagranicznego na stanowisku II oficera za wynagrodzeniem w kwocie 1 771,10 euro miesięcznie; na takich samych warunkach jak powyżej był zatrudniony również w okresie od dnia 1 czerwca do dnia 23 czerwca 2011 r.; w dniu 22 sierpnia 2011 r. zawarł umowę o pracę z innym armatorem zagranicznym, począwszy od dnia 29 sierpnia 2011 r., na czas nieokreślony z wynagrodzeniem miesięcznym na poziomie 4 000 USD.

Dowody w aktach sprawy VIII RC 305/12:

- wyrok Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 2012 r. wraz z uzasadnieniem, k. 87 – 95;
- wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2013 r., k. 151.

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2013 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII Nsm 1007/12, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie pozbawił Z. R. władzy rodzicielskiej nad małoletnią R..

Niesporne.

Ugodą sądową zawartą w dniu 22 października 2014 r. przed Sądem Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie, w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 374/14, Z. R. zobowiązał się do łożenia alimentów w kwotach po 400 zł miesięcznie, poczynając od dnia 1 października 2014 r., na rzecz małoletniego S. R..

S. R. urodził się w dniu (...) w S. i pochodzi z nieformalnego związku (...).

Niesporne, a nadto:

- ugodą sądową, k. 112,
- odpis skrócony aktu urodzenia, k. 77.

Z. R.: ma obecnie ukończone 40 lat; nie posiada majątku; w dalszym ciągu legitymuje się wyższym wykształceniem jako nawigator statków morskich; nie widuje się z małoletnią E. R.; od 18 sierpnia 2014 r. przebywa w Schronisku (...) przy ul. (...) w S., w którym ma zapewniony nocleg oraz obiad; pracował w charakterze marynarza do grudnia 2013 r.; obecnie utrzymuje się z prac dorywczych, z których uzyskuje wynagrodzenie na poziomie do 1 400 zł miesięcznie; ponosi koszty związane z zakupem produktów żywnościowych na śniadanie i kolację; wydatkuje na zakup lekarstw kwotę ok. 100 zł miesięcznie; na papierosy wydatkuje ok. 250 zł miesięcznie; nie ma zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek;

Z. R.: wykazuje zaburzenia schizotypowe, na które jest leczony psychiatrycznie od 2000 r. i z powodu, których był wielokrotnie hospitalizowany. Stwierdzone zaburzenia uniemożliwiają Z. R. świadczenie pracy na morzu w charakterze marynarza od czasu stwierdzenia (po 2000 r. Z. R. ukrywał fakt leczenia psychiatrycznego w czasie badań dopuszczających do pracy). Z uwagi na przewlekły przebieg zaburzeń niezdolność Z. R. do pracy w charakterze marynarza ma charakter trwały.

Zaburzenia schizotypowe pozwalają na orzeczenie częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy.

Dowód:

- zeznania powoda Z. R., k. 122 – 123, 124,
- zaświadczenia ze schroniska dla bezdomnych, k. 78, 79, 109,
- odpis książeczki żeglarskiej, k. 98 – 103,
- odpis paszportu, k. 104 – 107,
- zaświadczenie lekarskie, k. 119,
- opinia sądowno – psychiatryczna biegłego psychiatry A. W., k. 149 – 152,
- dokumentacja medyczna, k. 81, 153 – 169, 157.

Od czasu wyrokowania w sprawie VIII RC 305/12, prowadzonej przed Sądem Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie, nie zmalały koszty związane z utrzymaniem małoletniej E. R..

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej pozwanej K. R. (obecnie K.); k. 84 – 86, 123 – 124.

Obecnie K. K. (poprzednio R.): w dalszym ciągu jest osobą bezrobotną; pozostaje w związku małżeńskim; zamieszkuje wraz z mężem, małoletnim synem męża oraz małoletnią E. R. w lokalu wynajmowanym od TBS w S.; wspiera męża w prowadzeniu działalności gospodarczej, który z tego tytułu osiąga dochody na poziomie ok. 7000 zł miesięcznie.

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej pozwanej K. R. (obecnie K.); k. 84 – 86, 123 – 124,
- zaświadczenie o statusie bezrobotnego, k. 87.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo Z. R. o obniżenie alimentów okazało się zasadne w całości.

Ustalony powyżej stan faktyczny oparty został na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a w szczególności na powyżej powołanych dowodach z dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz aktach załączonych spraw, albowiem strony nie kwestionowały zarówno autentyczności, jak i treści tychże dokumentów i jednocześnie Sąd nie powziął wątpliwości, co do wiarygodności przedmiotowych dokumentów. Pozostałe dowody z dokumentów, które nie zostały powołane w stanie faktycznym niniejszego uzasadnienia bądź to dotyczy okoliczności niespornych, bądź to nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie z uwagi na to, że dotyczyły okoliczności nieistotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia przedmiotu niniejszego postępowania.

Ponadto podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie stanowiły zeznania stron – powoda Z. R. oraz przedstawicielki ustawowej małoletniej pozwanej K. R. (obecnie K.) – albowiem w zakresie istotnym z punktu widzenia rozstrzygnięcia przedmiotu niniejszego postępowania zeznania te korespondowały ze sobą oraz z dokumentami zgromadzonymi w sprawie, czy też opinią biegłego sądowego (która z poniżej podanych względów została uznana przez niniejszy Sąd za wiarygodną). Jednocześnie w sprawie nie ujawniły się żadne przekonywujące okoliczności, które podważyłyby wartość dowodową zeznań ww. osób.

Kolejno należy podnieść, iż podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie stanowiła pisemna opinia biegłego psychiatry A. W.. Sąd uznał tę opinię za w pełni przekonywającą i posiadającą pełen walor dowodowy. Opinia ta została bowiem sporządzona przez kompetentny podmiot, dysponujący odpowiednią wiedzą specjalistyczną i doświadczeniem zawodowym. Po drugie, osoba sporządzająca opinię poprzedziła wydanie opinii niezbędnym zapoznaniem z aktami sprawy oraz przebadaniem powoda. Po trzecie, w opinii w sposób jasny i przekonywujący przedstawiano sposób rozumowania oraz argumenty, które legły u podstaw wniosków końcowych opinii.

Podkreślenia wymaga przy tym okoliczność, iż opinia (w tym wnioski końcowe) nie była kwestionowana przez strony niniejszego postępowania.

Powództwo Z. R. o obniżenie alimentów zostało oparte o art. 138 k.r.o.

Zgodnie z art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Przez zmianę stosunków rozumie się istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych (Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2. wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, s. 1123).

W ocenie Sądu, przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób jednoznaczny wykazało, że od ostatniego orzekania o alimentach nastąpiło istotne zmniejszenie możliwości zarobkowych po stronie obowiązanej do alimentów Z. R., a tym samym zaktualizowała się konieczność obniżenia świadczeń alimentacyjnych do poziomu wskazanego w żądaniu pozwu. W szczególności należy wskazać, iż w świetle opinii biegłego sądowego powód nie może i nie powinien świadczyć pracy w charakterze marynarza, a to właśnie praca w charakterze marynarza, przy rozstrzygnięciu sprawy VIII RC 305/12, stanowiła podstawę do ustalenia alimentów na stosunkowo wysokim poziomie 1 300 zł miesięcznie. Nie ulega wątpliwości Sądu, iż zaburzenia schizotypowe istniały u powoda już przy okazji rozstrzygnięcia ww. sprawy, ale – jak to już sygnalizowano – wówczas powód aktywnie wykonywał zawód marynarza i osiągał stosunkowo wysokie zarobki, chociaż jak wynika z opinii biegłego takiej pracy nie powinien był już wykonywać. Obecnie brak jest podstaw do przyjęcia, iż powód może w dalszym ciągu świadczyć pracę jako marynarz, albowiem oznaczałoby to, że Sąd zachęca powoda do zatajania – przed pracodawcą, czy też lekarzami oceniającymi jego zdolność do pracy – faktu choroby, co mogłoby skutkować tym, że powód świadcząc w dalszym ciągu pracę w charakterze marynarza mógłby stanowić zagrożenie dla siebie, czy też innych osób.

Reasumując, od ostatniego orzekania alimentach powód utracił możliwość zarobkowania jako marynarz, a tym samym odpadła podstawa, która stanowiła przesłankę od zasądzenia od niego na rzecz małoletniej E. R. alimentów w kwotach po 1 300 zł miesięcznie. Ponadto nie można tracić z pola widzenia okoliczności, że od ostatniego orzekania o alimentach urodziło się kolejne dziecko powoda małoletni S. R., który jest również na utrzymaniu powoda.

Kolejno należy podnieść, iż powód legitymując się wykształceniem wyższym w zawodzie nawigatora morskiego z powodu choroby nie może pracować w swoim zawodzie. W konsekwencji należy uznać, że jego pozycja na rynku pracy nie jest silna i w praktyce może on świadczyć pracę, która generalnie jest adresowana do osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, bądź też bez kwalifikacji zawodowych.

W ocenie Sądu – na obecną chwilę, w świetle zasad doświadczenia życiowego i zawodowego – wobec trudnej sytuacji panującej na rynku pracy należy uznać, iż możliwości zarobkowe powoda Z. R. pozwalają mu na osiąganie dochodów na poziomie ok. 1 400 zł miesięcznie, tj. tyle, ile powód uzyskuje z tytułu świadczenia prac dorywczych. Powyższa kwota, która jest nieco wyższa aniżeli wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę – a jak już sygnalizowano wobec braku możliwości świadczenia przez powoda pracy w wyuczonym zawodzie i wobec braku innych kwalifikacji zawodowych – jest adekwatna do obecnych możliwości zarobkowych powoda.

Ponadto uwzględniając okoliczność, że powód obok małoletniej E. R. ma jeszcze na utrzymaniu małoletniego S. R. i jest zobowiązany do łożenia na jego rzecz kwoty 400 zł miesięcznie, to przyjęcie, iż powód może świadczyć na rzecz małoletniej pozwanej kwoty wyższe aniżeli 400 zł miesięcznie spowodowałoby określenie obowiązku alimentacyjnego powoda Z. R. w stosunku do ww. małoletniej na poziomie wyższym aniżeli możliwości zarobkowe i majątkowe Z. R.. Nie można bowiem tracić z pola widzenia okoliczności, że przy możliwościach zarobkowych i majątkowych powoda, 1 400 zł miesięcznie konieczność świadczenia alimentów po 400 zł miesięcznie na rzecz każdego z małoletnich dzieci powoduje, że powodowi pozostaje do dyspozycji kwota 600 zł miesięcznie, która stanowi absolutne minimum w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych dorosłego człowieka, nawet przy uwzględnieniu okoliczności, że powód ma zapewniony nocleg i obiad w schronisku dla bezdomnych. W ocenie Sądu, na obecnym etapie życia powoda określenie wysokości świadczeń alimentacyjnych Z. R. aniżeli po 400 zł miesięcznie na rzecz małoletniej pozwanej spowoduje, że powód praktycznie zostanie pozbawiony szans na wyjście z bezdomności. Okoliczność, że kosztem zaspokajania własnych podstawowych potrzeb życiowych powód przeznacza na papierosy kwotę ok. 250 zł miesięcznie nie oznacza – zdaniem Sądu – że wysokość dochodu powoda pozwala na partycypowanie w kosztach córki na wyższym poziomie niż 400 zł miesięcznie. Innymi słowy, to że powód rezygnując z innych elementarnych potrzeb życiowych przeznacza kwotę ok. 250 zł miesięcznie na papierosy nie uzasadnia uznania, że dysponuje wolnymi środkami pieniężnymi na zaspokajanie potrzeb życiowych córki na wyższym poziomie niż 400 zł miesięcznie, albowiem jak już sygnalizowano przeznaczenie z kwoty 600 zł kwoty 250 zł na papierosy powoduje, że inne elementarne potrzeby życiowe powoda nie mogą być zaspokajane.

W tym miejscu należy jeszcze wskazać, iż małoletnia pozwana, jak i małoletni S. R. wymagają sprawowania osobistej pieczy, czy to w żłobku (mał. S.), czy to w przedszkolu (mał. E.), czy też zaangażowania opiekunki do dziecka (mał. S. i mał. E.), a tym samym nie sposób uznać, że w kosztach związanych z utrzymaniem małoletniej E. R. powód powinien uczestniczyć w większym zakresie aniżeli w kosztach związanych z utrzymaniem małoletniego S. R.. Nie można również tracić z pola widzenia okoliczności, że nie ma obiektywnych przeszkód ku temu, aby matka małoletniej pozwanej w większym stopniu aniżeli dotychczas ustalony partycypowała w kosztach utrzymania swojej córki, skoro posiada ona pożądaną na rynku pracy kwalifikację zawodową i z osiąganych dochodów może zapewnić pieczę opiekunki, czy też opiekę przedszkolną dla swojej córki.

Z uwagi na to, iż niemożność świadczenia przez powoda pracy w charakterze marynarza datuje się przed dniem 1 stycznia 2014 r., to nie było przeciwwskazań, aby obniżyć wysokość świadczenia alimentacyjnego z dniem 1 stycznia 2014 r., tj. zgodnie ze sprecyzowaniem żądaniem pozwu.

Mając na względzie całokształt powyższych ustaleń orzeczono, jak w punkcie I wyroku.

Powód Z. R. wygrał niniejszą sprawę w całości, a więc zgodnie z art. 98 k.p.c. mógł się domagać od małoletniej pozwanej zwrotu kosztów procesu w całości. Uwzględniając jednak okoliczność, że małoletnia pozwana nie posiada żadnego majątku i z oczywistych względów nie może świadczyć pracy zarobkowej, to ziściły się przesłanki do odstąpienia od obciążenia jej – na mocy art. 102 k.p.c. – od obowiązku zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.

Z tych też względów orzeczono, jak w punkcie II wyroku.